

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till
fi.ba.eu.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Finansdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Den 16 juli 2025 antog Europeiska kommissionen ett förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034. Förslaget innehåller bl.a. en förordning som fastställer ett nytt övergripande ramverk för uppföljning av budgetutgifter och prestation samt horisontella regler för unionens program och verksamheter. Förordningen, som även inkluderar fem bilagor, kompletterar de sektorsspecifika bestämmelser som är föremål för en egen remiss.

Ramverket ska vara enklare, mer enhetligt och mindre administrativt betungande än det nuvarande systemet. Kommissionen syftar till att effektivisera och harmonisera systemet för uppföljning av EU:s utgifter och budgetens resultat genom att bl.a. prestationsbaserad budgetering vilket förbinder utbetalningar från EU till uppsatta delmål och villkor. Detta innebär en genomgripande förändring i logiken för hur EU:s stöd hanteras jämfört med innevarande programperiod, och väcker flera frågor.

Synpunkter

Generella synpunkter

Region Kronoberg ser positivt på att Europeiska kommissionen strävar efter att stärka samordningen mellan olika fonder samt att införa ett gemensamt regelverk. Detta kan förenkla regelverken och minska den administrativa bördan, särskilt för stödmottagare.

Region Kronoberg vill betona vikten av att det prestationsbaserade ramverket utformas och tillämpas med tillräcklig flexibilitet för att kunna anpassas till olika typer av program och fonder. Skillnader i mål, genomförandestrukturer och regionala förutsättningar innebär att ett alltför enhetligt ramverk riskerar att minska träffsäkerheten, skapa oproportionerliga administrativa bördor och styra insatser mot kortsiktigt mätbara resultat snarare än långsiktig regional utveckling.

Region Kronoberg vill därutöver understryka vikten av att regionerna ges tillräcklig rådighet över valet och utformningen av indikatorer inom det prestationsbaserade ramverket. För att uppföljningen ska vara ändamålsenlig och bidra till faktisk måluppfyllelse behöver indikatorer, inklusive både resultat- och utfallsindikatorer samt tillhörande målvärden, utformas så att de ligger inom den regionala och lokala nivåns faktiska påverkansmöjligheter. Indikatorer som inte kan påverkas genom regionala insatser riskerar att minska ramverkets legitimitet, försvåra styrningen och leda till en uppföljning som i begränsad utsträckning speglar genomförandets kvalitet och effekter.

Risken bör ligga på programnivå, alternativt på medlemsstatsnivå

Den föreslagna prestationsbaserade modellen förbinder utbetalningar från EU till uppsatta delmål och villkor. Detta innebär en genomgripande förändring i logiken för hur EU:s stöd hanteras jämfört med innevarande programperiod, och väcker flera frågor. Framför allt tydliggör förslaget inte vem som bär risken om delmål inte uppnås och medel uteblir. Om ansvaret läggs på projektägare på regional och lokal nivå riskerar många — särskilt mindre aktörer — att avstå från att driva projekt, eftersom de inte kan bära de ekonomiska konsekvenserna. Detta skulle i sin tur leda till färre aktörer som vågar initiera och genomföra utvecklingsprojekt.

Om projekten inte helt når målen men ändå genomförs enligt plan behöver det fastställas vilka konsekvenser detta får, exempelvis om ersättning uteblir helt eller om det finns en graderad modell. Det behöver även klargöras hur projekt som inte uppnår sina mål ska värderas, eftersom sådana projekt i dag ofta betraktas som viktiga lärandeprocesser. Denna möjlighet riskerar att gå förlorad i ett strikt resultatbaserat system.

Alternativet som vi bedömer som realistiskt till att risken ligger i programmen är att det regleras mellan medlemsstaten och kommissionen. Det skulle i sådana fall innebära att förvaltande myndigheten och projekten hålls borta från riskerna med det resultatbaserade arbetssättet, men får förhoppningsvis del av ett förenklat arbetssätt.

Systemet måste stimulera till resultat

Ett resultatbaserat arbetssätt styr mot att välja insatser och sätta målsättningar som är enklare att uppnå och att hålla nere målsättningarna för att inte äventyra utbetalning av medel. Det gynnar så kallade produktionsprojekt där insatserna är standardiserade och där samma typ av resurser används återkommande för att uppnå likartade mål. Resultaten är mer förutsägbara och lättare att kvantifiera.

Modellen innebär också en risk att projekt med ”säkra resultat” prioriteras framför mer innovativa och utforskande satsningar. På så sätt kan medlen komma att styras mot kortsiktigt förutsägbara utfall, snarare än att främja nytänkande, mod och långsiktiga resultat.

Förenkling måste ske på projektnivå

Det är viktigt för att EU-medlen kan nyttjas effektivt av rätt aktörer. Förändringar ska göras med främsta syfte att förenkla för projekten. Det är även viktigt med förenkling för att möjliggöra för att olika typer av aktörer ska vara intresserade av att delta i projekt.

Ett resultatbaserat arbetssätt innebär inte per automatik en förenkling för stödmottagaren i det praktiska genomförandet, och om någon förenkling uppstår kan den ligga på en mer övergripande nivå. En övergång till enbart resultatbaserad redovisning gör inte nödvändigtvis genomförandet enklare eller mer ändamålsenligt. Alla förändringar medför dessutom en period av oklarheter, även när de i grunden syftar till förenkling, och det tar tid innan de nya arbetssätten etableras.

Om resultatmålen är avgörande för ett projekts finansiering skulle det kunna få en hämmande påverkan på aktörers vilja och möjlighet att driva projekt då det kan skapa en osäkerhet kring kraven för utbetalningar.

Barnrättsperspektiv

Prövning av barnets bästa ej aktuellt då beslutet inte påtagligt och direkt rör barn eller barn som närstående.